

KESKKONNAMINISTEERIUM

Euroopa roheline kokkulepe

Janika Laht
kliimaosakonna nõunik

08.10.2020

Mis on Euroopa roheline kokkulepe?

- üks 2019. aasta detsembris ametisse asunud **Euroopa Komisjoni** kuuest **prioriteedist** aastateks 2019–2024
- „Majanduskasvu strateegia“, et saavutada kliimaneutraalne (ring)-majandus
- **47 eri valdkonna algatust**, mille Euroopa Komisjon avalikustab või töötab välja perioodi 2020–2022 jooksul

Mida me teeme?

KLIIMA

EL on **2050. aastal kliimaneutraalne**.

Komisjon teeb ettepaneku võtta vastu Euroopa kliimaseadus, millega muudetakse poliitiline kohustus juriidiliselt siduvaks ja mis aitaks luua investeringuid.

Selle eesmärgi nimel peavad tegutsema kõik majandussektorid.

ENERGEETIKA

➤ Vähendame energiaspektori CO₂-heidet.

Energia tootmine ja kasutamine moodustab üle **75%** ELi kasvuhoonegaaside heitest.

EHITUSSEKTOR

➤ Renoveerime hooned, et aidata inimestel vähendada energiaarveid ja energiatarbimist, sest

40% meie energiatarbimisest kulub hoonetele.

TÖÖSTUSSEKTOR

➤ Toetame tööstussektori innovatsiooni, et sellest saaks rohelise majanduse eeskuju ülejäänud maailmale.

Euroopa tööstus kasutab ainult **12%** ulatuses ringlussevõetud materjale.

LIIKUVUS

➤ Võtame kasutusele puhtamad, odavamad ja tervislikumad era- ja ühistranspordi vormid, kuna

transport tekitab **25%** ELi heitkogusest.

Milliseid algatusi ja millistes sektorites Euroopa roheline kokkulepe sisaldab?

Kronoloogia

12/2019

- Euroopa roheline kokkulepe
- Roheleppe investeerimiskava ja õiglase ülemineku mehhanism

03/2020

- Euroopa kliimaseadus
- Euroopa tööstusstrateegia
- ELi ringmajanduse loomise tegevuskava

05/2020

- Talust toidulauale strateegia
- ELi bioloogilise mitmekesisuse strateegia

07/2020

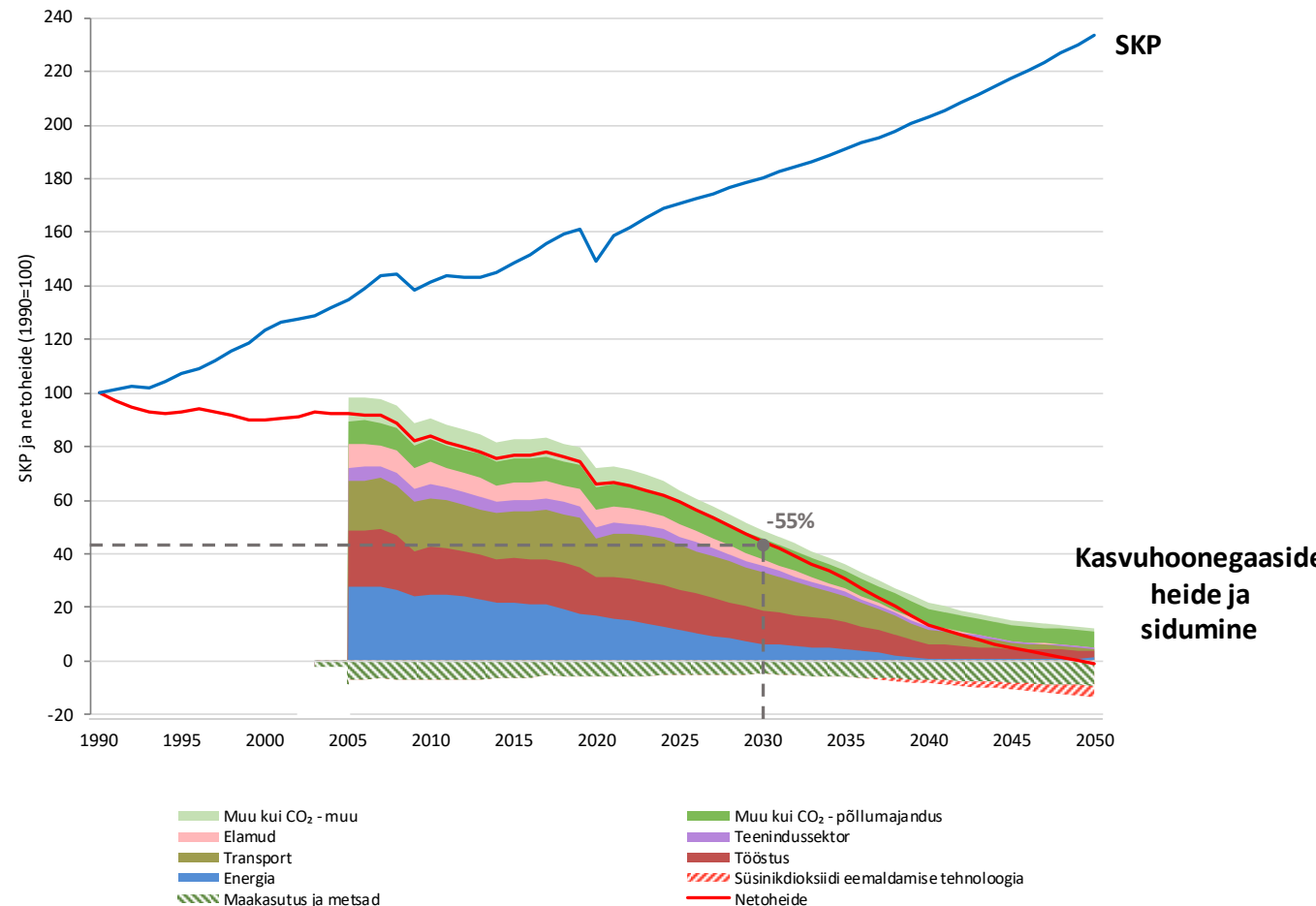
- ELi energiasüsteemide lõimimise strateegia
- ELi vesinikustrateegia

09/2020

- ELi 2030. aasta kliimaeesmärgi kava

ELi kliimaneutraalsus aastaks 2050 ning 2030. aasta kliimaeesmärgi tõstmine

- Euroopa kliimaseadus sätestab **kliimaneutraalsuse** õiguslikult siduva eesmärgina
- panustama peavad **kõik majandussektorid**
- 2030. aasta ELi kliimaeesmärgi tõstmine 55% peale, et üleminek oleks sujuvam
- uus ELi **kliimamuutustega kohanemise strateegia**

Puhas, taskukohane ja kindel energia

- Oluline **energiasektori süsinikuheite vähendamine** - *energia tootmine ja kasutamine põhjustab 75% kasvuhoonegaaside heitest*
- Vajadus **ühendada omavahel erinevad energiasüsteemid**
- Puhtale energiale üleminek peab tooma tarbijatele kasu
- Aruka taristu arendamine
- **Energiatõhusus!!!**
- Piiriülene koostöö
- Tuuleenergia laialdasem kasutuselevõtt

Olulisemad põhimõtted

Seada esikohale energiatõhusus ja arendada energiasektorit, mis põhineb peamiselt taastuvatel energiaallikatel

Kindel ja taskukohane ELi energiavarustus

Täielikult integreeritud, omavaheliste ühendustega varustatud ja digiteeritud ELi energiaturg

TEKSTIILTOOTED

Iga sekund saadetakse kogu maailmas põletamisele või prügilasse veoautotäis **tekstiiltooteid**.

Hinnanguliselt võetakse uutes tekstiiltoodetes ringlusse vähem kui 1 % kogu maailma tekstiiltoodetest.

Uute ärimudelite edendamine aitab tõhustada tekstiiltoodete sortimist, korduskasutamist ja ringlussevõttu ning võimaldab tarbijatel teha valik kestlike tekstiiltoodete kasuks. Õkodesainnõudeid laiendatakse, et hõlmata rohkem tooteid: riided muutuvad vastupidavamaks.

Tööstuse kaasamine ringmajandusse

PLAST

Plasti tarbimine peaks järgmise 20 aasta jooksul kahekordistuma.

Aastaks 2050 võib plasti arvele panna 20 % naftatarbimisest, 15 % kasvuhoonegaaside helest ning ookeanides võib olla rohkem plasti kui kalu.

Võimaluse korral loobutakse järk-järgult **ühekordselt kasutatavatest toodetest** ja need asendatakse vastupidavate korduskasutatavate toodetega.

Mikroplastiga tegelemine – tahtlikult lisatud mikroplasti sisalduse piiramine, mikroplasti suurem kogumine kõigis asjaomastes toote olelusringi etappides.

TOIT JA PAKENDID

2017. aasta oli pakendijäätmete poolest Euroopa jaoks rekordaasta – **173 kg pakendijäätmeid** elaniku kohta

Uued korduskasutamist käsitlevad seadusandlikud algatused, et tootlustussektoris **asendada ühekordselt kasutatavad pakendid**, lauanõud ja söögiristad korduskasutatavate toodetega, ning ettepanek pakendijäätmete vähendamise sihtmäärade kohta.

JÄÄTMED

Iga kodanik tekitab ligikaudu **pool tonni olmejäätmeid** aastas.

Kehtestatakse meetmed, mille eesmärk on **vältida ja vähendada jäätmeteket** ning suurendada toodetes ringlussevõetud materjali sisaldust, mis aitab minimeerida jäätmeekspordi väljapoole ELi. Käivitatakse toodete liigiti kogumise ja märgistamise ELi mudel. Käivitatakse toodete liigiti kogumise ja märgistamise ELi mudel.

- **ELi tööstusstrateegia ja ringmajanduse tegevuskava**
- **Eesmärk muuta tarbimist ja tootmist**
- **Toodete disain – toodete parandatavus, vastupidavus, korduskasutus, taaskasutus**
- **Avaliku sektori hanked eeskujuks**
- **Tootjavastutuse laiendamine**

Ehitamine ja renoveerimine energia- ja ressursitõhusal viisil

- Hoonete ehitamine, kasutamine ja renoveerimine nõuab **märkimisväärses koguses energiat ja mineraalseid tooraineid** (nt liiv, kruus, tsement) – *kogu tarbitavas energias on hoonete osakaal 40%.*
- **Renoveerimislaine**
- Pikaajalised renoveerimisstrateegiad – *Eesti strateegia kinnitas VV juunis 2020*
- Uus renoveerimisalgatus, mis toob kokku erinevad osapooled (ettevõtted, KOVid)

Kasu inimestele on käega katsutav

Energiamärgised aitavad tarbijatel valida energiatõhusamaid tooteid.

Euroopa kodumajapidamised säästavad tänu keskkonnasäästlikumatele toodetele keskmiselt

**150
eurot / aastas.**

Säästvale ja arukale liikuvusele ülemineku kiirendamine

- Transport põhjustab $\frac{1}{4}$ ELi kasvuhooonegaaside heitest – *Eestis ligikaudu 12% Eesti kasvuhooonegaaside koguheitest*
- Kliimanetraalsuse saavutamisse peavad panustama ka **rahvusvaheline lennu- ja meretransport**, mis seni on jäänud ELi kliimaeesmärgi arvestusest välja
- Transpordisüsteemi **tõhususe** suurendamine
- **Mitmeliigiline** transport vajab tugevat tõuget
- Digilahenduste laialdasem kasutuselevõtt
- Transpordihind peab kajastama selle mõju keskkonnale ja inimtervisele

Talustoidulauale strateegia

- Oluline, et igal liikmesriigil kui ka ELi tasandil tervikuna oleks **tagatud võime end toiduga varustada**.
- Tagada Euroopa elanikele **taskukohane ja kestlikult toodetud toit**
- Kaitsta keskkonda ja vähendada õhu, vee ja pinnase saastumist
- **Säilitada elurikkus** ja suurendada mahepõllumajanduse osakaalu

Ökosüsteemide ja bioloogilise mitmekesisuse säilitamine ja taastamine

- taastada kahjustatud maismaa- ja mereökosüsteemid kogu Euroopas – selleks

kasutatakse põllumajandusmaal rohkem **mahepõllumajandust** ja rajatakse **suure elurikkusega maastikuelemente**,

peatatakse ja pööratakse ümber **tolmeldajate** arvukuse vähenemine,

vähendatakse **2030. aastaks 50% võrra** pestitsiidide kasutamist ja nendega kaasnevaid riske,

taastatakse vähemalt **25 000 km** ulatuses jõgede vaba vool,

istutatakse 2030. aastaks **3 miljardit** puud,

Nullsaaste eesmärk mürgivaba keskkonna saavutamiseks

- Rohkem meetmeid nii reostuse tekke vältimiseks kui ja selle likvideerimiseks ja kahju heastamiseks
- 2021. aastal **nullsaaste saavutamise tegevuskava**
- Oluline põhja- ja pinnavee looduslike funktsioonide taastamine bioloogilise mitmekesisuse säilitamiseks, üleujutustest tingitud kahjude vältimiseks jne
- **Õhukvaliteedi seire tugevdamine** ja meetmed tööstuskäitistest saaste vähendamiseks
- Säästlikkust edendav kemikaalialane strateegia

Roheline rahastamine ja investeringud, õiglase ülemineku tagamine

- **kestliku Euroopa investeerimiskava** (sh õiglase ülemineku mehhanism)
- Toetus piirkondadele, mis kõige enam kliimaneutraalsele majandusele üleminekust mõjutatud
- Euroopa Investeerimispank => **Euroopa Kliimapank**
- Kestliku investeerimise alused – taksonoomia ehk *kriteeriumid, mille järgi hinnata, millised investeringud on „rohelised“ ja millised mitte*
- Riikide eelarvete keskkonnasäästlikumaks muutmine
- **Keskkonna- ja energiaalased riigiabi suunised**

Haridus ja koolitus; Teadusuuringute rakendamine ja innovatsiooni edendamine;

- Innovaatiliste lahenduste ja teadusuuringute nõudlus suureneb – *täiendav rahastus ja uued lähenemised!*
- Euroopa konkurentsieelise suurendamine uute tehnoloogiate valdkonnas
- Haridusel ja koolitusel (sh ümberõppel) oluline roll teadlikkuse tõstmisel, üleminekul

Kogukondade kaasamine – Euroopa kliimapakt

✓ Kas soovite rohkem teavet kliimameetmete kohta ELis?

✓ Kust leiate **uudiseid** kliimamuutuste kohta?

✓ Kas teate, **mida** teadlased kliima kohta räägivad?

✓ Mida teete Teie keskkonna kaitsmiseks?

✓ Kas Teie töandja aitab **võidelda** kliimamuutuste vastu?

✓ Kas Teie kool või spordiklubi **saaks energia säästmiseks** rohkem ära teha?

✓ Kas teate, mida teevad kaaslinnlased, et **muuta** kodulinn roheliseks?

✓ Kas soovite kuulda, **mida teised koolid** kliima heaks teevad?

✓ Kuidas **vähendavad oma CO₂ jalajälge** teised Teie sektori ettevõtted?

- Eesmärk on kaasata kodanikke ja kogukondi
- Tugineb olemasolevatele meetmetele ja hõlbustab nende elluviimist
- **Pakub õppimis-, vahetus-, ühisloome- ja koostöövõimalusi**

Rahvusvaheline koostöö

- **Koostöö partnerriikidega**, lähinaabrite toetamine ja eestvedamine
- Kaubanduspoliitika peab toetama ELi ökoloogilist üleminekut
- **Üleilmsed väärtusahelad ja standardid**
- Koostöö kauplemissüsteemide osas
- Loodud **rahvusvaheline kestliku rahastuse platvorm** koordineerimiseks

➤ **teeb koostööd Aafrikaga**, et tuua kliima- ja keskkonnaküsimused meie suhete keskpunkti

➤ **teeb koostööd G20 riikidega**, kes tekitavad 80% ülemaailmsest kasvuhuonegaaside heitest

➤ koostab Poznani tippkohtumise järelmeetmena **Lääne-Balkani** riikidele roheline tegevuskava, mille eeskujuks on roheline kokkulepe

➤ loob keskkonna-, energia- ja kliimapartnerlused **idapartnerlus- ja lõunapoolsete naaberriikidega**

➤ loob rohelised liidud **Ladina-Ameerika, Kariibi mere, Aasia ja Vaikse ookeani** partnerriikide ja -piirkondadega

Rahastamine

➤ **25%** ELi naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendist läheb kliimaeesmärkide toetamiseks.

➤ Üle **40%** maailma avaliku sektori kliimarahastusest tuleb EList

Võimalikud rahastusallikad

- **EL struktuurivahendid 2021–2027** (regionaalarengufond, ühtekuuluvusfond, sotsiaalfond, maaelu arengu põllumajandusfond, merendus- ja kalandusfond)
- Euroopa Majanduspiirkonna (**EMP**) toetused ja grandid
- **LIFE** programm
- **Interreg** programmid
- **Horisont** missioonid ja projektikonkursid
- **Innovatsioonifond**
- enampakkumistulu EL kauplemissüsteemist

Rakendusüksused: EAS, ETAg, KIK, Kredex, RIA, RTK, TTJA

KESKKONNAMINISTEERIUM

Aitäh!

Janika Laht

janika.laht@envir.ee